

... Խմբագիր Սիմոն ալֆոգորաք Ամսագրի:

Օսերլանդե Լեյքեմիլեյի 224 թիւ թերթի մէջ «Պարսից Շահին Գոհարները» վերնագրով հետաքրքրական յօդուած մը կարգաւորվ և բաղձալով մեր Հայ եղբարց և սահաղորդել նոյն հետաքրքրական յօդուածի պարունակութիւնը, գնոյն թարգմանելով ներկայիս ևս ձեզ կը խորհեմ, խնդրելով որ բարեհաճիք ձեր ազգագուտ թերթին մէջ անկիւն մը շնորհէ:

Երաստաղէմ. Յարութիւն թ. 1874 Հոկտեմբեր 8: Գալիսթաճեանց:

ՊԱՐՍԻՅ ՇԱՀԻՆ ԳՈՀԱՐՆԵՐԸ

Յրէնտ օֆ Ինգիա լրագիրը, յօդուածի մը մէջ, որ այժմեան հեղինակներուն Պարսից գանձին վրայօք դրած արարուածներուն գումար մը կարծուի, կրտէ:

«Շահին արկը 20 սոք բարձրութեամբ և 14 լայնութեամբ փոքր սենեակի մը մէջ կը կայանայ, ուր կերթցուի զոռ ի վեր սանդուխով մը և ներդադն դառն մը: Հոս բարձրութեամբ կը տարածուին 7.000 000 սթերլինի (175 000 000 ֆրանքի) գին որոշուած ականակապ զարդերը: Ասոնց մէջ գլխաւորն է Քախանի թաշքը, ծաղկամանի ձեւով եւ հաւու հակթի մեծութեամբ յակինթով մը, (եագութ) որն որ կը կարծուի թէ Սիւամէն եկած ըլլայ: Թագին մօտ կան շողողուն կոճակներով գառի մորթի գեղեցկազարդ երկու գտակներ, — Հոն կան նաեւ մարգարտեայ մանեակներ, յակինթներ, զմրուխտներ, և մատանիներու քանակութիւն մը: Պարսն թագովք, որն որ բոլոր գանձը քննած է, կրտէ թէ հոն կան նաեւ

մարգարտով և զմրուխտով ծածկուած ձեւանոցներ և գօտիներ. և ասոնց մէջ գերազանցն է Քախանի գօտին որն որ 18 լիպրա (հօսայ) կը կշռէ եւ որն որ մարգարտներէ, ադամանդներէ, զմրուխտներէ և յակինթներէ բաղկացեալ կայտ մ'է: — Սրբութեամբ քանի սրտեաններ, իւրաքանչիւրը 250.000 սթերլինի արժեքութեամբ: Կայ նաեւ աշխարհիս ամենապատուական կապոյտը (բերուղէ) երեք ու կէս բթաչափ երկայնութեամբ և առանց արասի, նոյնպէս փոքրագոյն մը բայց զովորուցիչ յատկութիւնը սենեցող գեղեցկագոյն գոյնով, ինչպէս կը պնդեն Պարսից բանաստեղծները: — Հոն կան շատ մը սափիրաններ (սորը եագութ) բնկուղի նման թանձր, նաեւ հարիւրէն աւելի զմրուխտներ մասնաւոր գեղեցկութեամբ:

Շահին սրոյն սրտեանը այնպիսի ազամանդներով նկարակերպեալ է, որոյ իւրաքանչիւրը մարդու մը ճրկոյթ մտաէն ոչ պակաս թանձր է: Այլ ըլլապէս հոն կայ բնկուղի նման թանձր զմրուխտ մը, որոյ վերայ զայն դորձածող թագաւորաց անուններն քանդակեալ է: Հին Պարսիք զմրուխտը բոլոր գոհարներէն աւելի կը յարգէին. նամանաւանդ ի մասնաւորի Լգիպտոսի զմրուխտները:

Իրենց թասերը զարդարող ակները Հաւիմոյեցիներէն օրինակուած են: Շահը նաեւ 150.000 ֆրանքի արժողութեամբ մարգարտ մը ունի: Բայց երկրին բոլոր սակերջաց սրտմոլութեան համեմատ բոլոր գոհարներէն առաւել թանկագինն է կապոյտը (բերուղէն) որոյ նմանը իրենք եւս արած են:

Շարափն կըրտէ թէ, Լսպահանի գանձին մէջ մարգարտներն ու ակները կաշիէ քսակներու մէջ դիպուած

կը տեսնուին :

Թէեւ Շահիյ Շահը դէպ ՚ի Լը-
րոսիա ըրած ճամբորդութեան ժա-
մանակ իւր անհամեմատ գոհարներէն
միայն աժանները իր հետ տանելու
արածնութիւնը ունէր , բայց այսու
ամենայնիւ չէր կարող 200 յուռու-
թէն (թըրքում) պահան տանել , որը
նաեւ անտահման արժէք ունին Պար-
սից համար :

Ուրիշներու մէջ կայ նաեւ շատ
կէտերով աստղ մը , Ռօսթոնէն բե-
րուած , և որն որ կը կարծուի թէ ա-
պրտամբողաց յանցանքը խոստովա-
նիլ տալու յատկութիւնը ունի : Շա-
հը իւր պարանոցը կը կախէ Սաթի
(տմոցէր) մարդարտեայ մանեակ մը , որ
կըսուի թէ Սուհամէտի ժամանակ
Լըկիքէն ինկած է , և որն որ զայն կը
բողին չը վերաւորուելու շնորհքը կը
տայ :

Լմենէն աւելի թանկագինը (բայց
բոլորովին անօգուտ Կասրէթաիի
պատճառաւ) զմրուխտով զարդա-
րեալ ոսկիէ փոքր արկղ մ' է , որ կը
սուի թէ զայն ունող արքայադուներ
իր ամուրթութեան ժամանակ անտես
ընելու սքանչելի յատկութիւնն ու-
նի :

Հ Գ Ո Ւ Շ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԴԱՏԵԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿ

Անմեղն ՚ի ձէնը, նախ նա
ընկեացէ քար ՚ի վերայ դորաս :
Յ-Է . Ը . 7 .

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱԻԵՏԱՐԱՆԻՆ Մէջ
երբ կը կարգանք շնութեան յանցանաց
համար մահու դատապարտուած կնոջ
դէպքը մի ահարկու և միանգամայն
վսեմ տեսարան կը ներկայանայ մեր
երեւակացութեան առջ : Այս տեսա-
րանին մէջ երկու ներհակ զգացում
և երկու հակառակ գործողութիւնք
իրարու դէմ կեղեն և զիրեար կը բաղ-
խեն , այս բաղխումէն անգթութիւնը
կը խորտակի և տեղի կը տայ գթու-
թեան , վայրագութիւնը կորագլուխ
կը լինի և կարեկցութիւնն ու մարդա-
սիրութիւնը կը կանգնեն իրենց յաղ-
թանակը : Այս դիպուածի մէջ մի ա-
մենակարեւոր և մեծ դաս կայ իւրա-
քանիւր մարդոյ համար , որ զայս դա-
տելէ առաջ իւր անձը քննէ և գա-
հալէ ժ վճիռ չարձակէ իւր եղբոր
դէմ , այս դիպուածով նաեւ ընդար-
ձակ գաղափար կը ստանանք մարդոյն
և Աստուծոյ դատաստանին մէջ գըտ-
նուած անհուն տարբերութեան վրայ :

Մարդն մոռնալով իւր տկարու-
թիւնը և իւր թերութիւնները՝ խու-
տութեամբ դատաստանի կ'ենէ և ան-
ողորմ վճիռ կը հատանէ , իւր նմանը՝
իւր ընկերը և իւր եղբայրը մահու կը
դատապարտէ յանցանքի մը համար ,
որուն նմանը թերեւս ինքն ալ գործա-
ծէ բազմիցս : Աստուած իւր գթու-
թիւնը , իւր սղորմութիւնը և մարդ-
կային բնութեան տկարութիւնը յի-
շելով կարեկցութեամբ կը հայի յան-